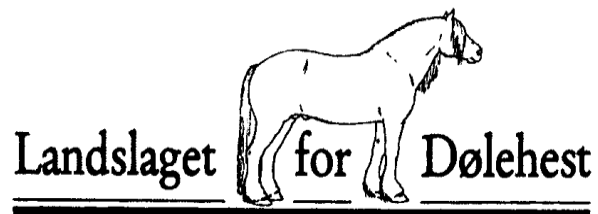

AVLSPLAN FOR DØLEHEST

Fastsatt av Styret i Norsk Hestesenter første gang 24.april 1995,
siste revisjon vedtatt 22.januar 2011.

Innhold

Overordna avlsmålsetting for dødehesten	3
Avlsmålet for dødehesten	3
Rasebeskrivelse av dødehesten	3
Egenskaper som vektlegges for å forbedre egenskaper i avlsmålet	4
Utvalg av hingster – kåring	5
Kåringsbestemmelser.....	5
Utstillingsrett.....	5
Kåring/premiering	5
Førstegangs individbedømmelse (ukåret hingst)	5
Andregangs individbedømmelse av kåret hingst	6
Senere individbedømmelse av premiært hingst.....	6
Åpen klasse.....	6
Uteblivelse.....	6
Dispensasjon	6
Teoretisk avkomsvurdering.....	6
Eksteriørbedømmelse, helse og holdbarhetsvurdering, bruksprøve og lynnevurdering på utstilling.	7
Individbedømmelse	7
Veterinærundersøkelse på den aktuelle utstillingen.	7
Lidelser som diskvalifiserer fra kåring/premiering	8
Klinisk undersøkelse av kjønnsorgan i forbindelse med kåring.....	8
Føllprosent/fruktbarhet.....	8
Utvida bruksprøver på stasjon	8
Bruk av egen ukåret hingst på egne hopper.....	9
Bruk av embryo	9
Kunstig semin (KS)	9
Rangering av hopper.....	10
Hoppe/vallakutstillinger	10
Rideprøve og konkurranserresultater.....	10
Avkomsvurdering av hopper.....	10
Avlsregulerende tiltak	10
Ekstraordinære tiltak mot innavl	10
Avlsstimulerende tiltak.....	11
Avlsstimulerende tiltak i regi av Landslaget for Dødehest.....	11
Avlsstimulerende tiltak i regi av Norsk Hestesenter.....	11
Hingsteutstillinger.....	11
Hoppe-og vallakutstillinger.....	12
Unghestskuer.....	12
Norsk Hesteavlsseter	12
Individregistrering og utgivelse av stambok	12
Annen økonomisk støtte til avlsarbeidet.....	12
Figur 1 Utvalgsmodell for hingster	13
Vedlegg til punkt ”Lidelser som diskvalifiserer fra kåring/premiering”	14

OVERORDNA AVLSMÅLSETTING FOR DØLEHESTEN

Landslaget for Dølehest har som formål gjennom reinrasa avl å fremme rasens særpreg, ta vare på dens egenart og mangfold, og avle fram en sunn og funksjonsdyktig hest. Dølehesten er en sterkbygd, rolig og robust kjøre-og fritidshest med allsidige bruksegenskaper. For dølehest innebærer dette å sikre en langsiktig avlsframgang for egenskapene i avlsmålet. Landslaget for Dølehest ønsker å ta vare på dølehesten med hensyn til størrelse, renhet, fargevariasjon og avtegn. Avlsplanen skal medvirke til et tjenlig og planfast avlsarbeid, som gir som resultat en dølehest tilpasset framtidens etterspørsel og bruk, og som samtidig sikrer en langsiktig forvaltning av populasjonen.

Den moderne dølehesten – en hest tilpasset framtidens etterspørsel og bruk.

De framtidige bruksområdene for dølehesten vil anslagsvis fordele seg slik:

Allsidig fritidsbruk	30%
Ridning/konkurranseridning	30 %
Kjøring/konkurranseskjøring	30 %
Trekk/tungkjøring	10 %

Ut fra dette skal dølehesten være en sunn og funksjonell hest med rasetypisk og harmonisk preg, godt eksteriør og allsidige bruksegenskaper med god framdrift og arbeidsvilje, godt lynne og god holdbarhet. Den skal ha velstilte bein med god beinkvalitet og romslige, taktfaste og veivinnende bevegelser.

AVLSMÅLET FOR DØLEHESTEN

I avlsmålet vektlegges egenskapene som vist nedenfor.

Egenskap	Vektlegging i %
Eksteriør	50 %
Bruksegenskaper	20 %
Lynne	10 %
Helse/Holdbarhet	20 %

Rasebeskrivelse av dølehesten

Overordna avlsmål:

Dølehesten skal vise seg sterkbygd med gode kroppsforhold, tydelig kjønnspreg, gode bein, ledige bevegelser, ærlig, og ikke minst ha et rolig og godt gemytt. Den skal være arbeidsvillig og ha god framdrift. Det er ønskelig med kraftig man, pannelugg, hale og hovskjegg. Et godt individ skal ha en utstråling av styrke og vennlighet, som sammen med den harmoniske kroppen gjør dølehesten vakker.

Størrelse: Dølehesten er lavrektangulær, dvs. at den er lengre enn den er høy. Dølehestens mankehøyde (stangmål) bør som hovedregel ligge innenfor området 148-155 cm, men det er ikke uvanlig å finne typegode individer som avviker fra dette. Det skal ikke fokuseres for sterkt på størrelse (mankehøyde), viktigere er det å legge vekt på at hesten er rasetypisk.

Farge og avtegn: Godkjente farger er svart, brun, rød, borket, gul, blå og andre skimler. Avtegn som stjerne og bles eller i kombinasjon er vanlig. Bles som omfatter øyne og store avtegn på bein er ikke ønskelig. Avtegn på hodet bedømmes strengere på hingst enn på hopper. Glassøyne eller ringøyne godtas ikke på hingster. Blåøyd hvite hester premieres ikke.

Hode og hals: Hodet skal være middels stort med bred panne, store uttrykksfulle øyne. Ganasjene må være godt markerte. Overgangen mellom hode og hals må ikke være for grov. Halsen må være velformet og ikke for kort. Overgangene mellom hode-hals og hals-bog er viktig for at hesten skal få et lett og harmonisk preg, og for at hesten skal ha forutsetning for å være velbalansert og smidig i bruk.

Kropp: Dølehesten skal ha sterk kropp med god dybde. Bogen skal være godt markert og ikke for steil, ha god muskelsetning og med en passende vinkel i skulderleddet. Albuene skal peke rett bakover. Manken bør være vel utvikla, og ribbeina (brystet) godt hvelvet. Ryggen og lendepartiet skal være sterkt og godt muskelsatt. Krysset skal være bredt og langt med god muskulatur.

Bein: Beina skal være sterke og velstilte med godt markerte ledd, og skal harmonere med kroppen. Det er ønskelig med god hårvekst på bein. Forbeina skal ha muskuløse underarmer. Lårene skal være dype, brede og muskuløse. Hasene skal være godt markerte, sterke og korrekt vinklet. Kodene skal være middels lange og av god kvalitet. Høvene skal være velutviklet og av god kvalitet. Det er ønskelig med romslig bakbeinstilling.

Bevegelser: Bevegelsene skal være aktive og regelmessige, ledige og romslige, taktfaste og veivinnende.

Egenskaper som vektlegges for å forbedre egenskaper i avlsmålet

Eksteriør (50 %)

Eksteriøret bedømmes etter følgende kriterier:

Rasetype og preg

Kroppbygning, muskulatur

Beinkvalitet, beinstilling

Bevegelser i skritt og trav, og løsmønstring ved første gangs bedømming av hingster.

Helhetsinntrykk med beskrivelse

Helse og holdbarhet (20 %)

Helse og holdbarhet bedømmes dels ut fra eksteriøre egenskaper som påvirker holdbarheten, og dels ut fra individets egen holdbarhet. For hingster kl. (1-3) og hopper kl. 6, samt vallaker kl. 8 vil innføring av særskilt helseundersøkelse gi et bedre grunnlag for vurderingen (ref. "Framtidas hesteutstillinger", vedtatt 2007, ikke i verksatt enda).

Bruksegenskaper (20 %)

Bruksegenskaper som vektlegges i avlsarbeidet er:

Allsidighet

Samarbeidsvilje

Bevegelser

Arbeidsegenskaper

Kjøreegenskaper

Rideegenskaper

Bruksegenskapene vurderes gjennom bruksprøver på utstillingene og utvida bruksprøver på stasjon, samt oppnådde konkurranseresultater. Innhold og reglement – jfr. gjeldende

bruksprøvereglement Utvida bruksprøver på stasjon er omtalt nærmere i punktet "Utvida bruksprøver på stasjon".

Lynne (10 %)

er en evaluering av hestens oppførsel og reaksjonsmønster i forskjellige situasjoner under utstillingen. Lynne vurderes ved eksteriørdømminga, bruksprøvene og ved helseundersøkelsen. For hingster 4 år eller eldre vil en ha tilleggsopplysninger gjennom de utvida bruksprøvene på stasjon. Utvidede lynnetester forventes innført for både hingster og hopper. I sum vil dette gi et bedre grunnlag å vurdere hestenes lynne på.

UTVALG AV HINGSTER – KÅRING

I avlsdyrutvalget legges størst vekt på hingster, siden det er på hanndyrsiden en kan foreta det viktigste og strengeste utvalget. Utvalg av hingster til avl baseres på individbedømming (kåring). Individbedømming skal gi grunnlag for å velge ut avlsdyr med de best ønskelige egenskaper i tråd med avlsmålet, samt gi muligheten til å påvise defekter på dyret som diskvalifiserer for bruk i avlen.

Krav til eksteriør.

Hingster som ved bedømming får delkarakterer for eksteriør (unntatt løsmønstring) under 7, kan ikke oppnå kåring/premiering.

Vurdering av stamme.

Under henvisning til den stigende innavlsgraden i rasen, skal Landslaget for Dølehest vurdere ulike avlsregulerende tiltak. Ett av tiltakene er å ta hensyn til lite utbredte stammer i utvalg av avlsdyr. Landslaget for dølehest kan gi innspill til Norsk Hestesenter v/kåringsnemnda dersom det meldes hingster med sjelden eller lite utbredt stamme. Se forøvrig under punktet "Ekstraordinære tiltak mot innavl".

Kåringsbestemmelser

Utstillingsrett

En hingst har utstillingsrett og kan kåres/premieres hvis den er registrert eller berettiger registrering i rasens A-register ved Norsk Hestesenter.

Kåring/premiering

Kåring/premiering gjennomføres av oppnevnt kåringsnemnd på kunngjort offentlig utstilling. Kåring/premiering utføres i henhold til gjeldende avlsplan, og retningslinjer for kåring og kåringsnemnder.

Retningslinjene er spesifisert nærmere i [Forskrift om godkjente \(reinavla/registrerte\) dyr av hestefamilien](#).

Førstegangsindividbedømmelse (ukåret hingst)

Første gang en hingst kan møte til individbedømmelse er som 3-åring. Ved kåring gjennomføres en individbedømmelse hvor en vektlegger egenskaper definert i avlsmålet. Ved første gangs godkjenning kan en hingst oppnå kåringsgrad, med mulighet for kvalitetsrangering. Kåringsgrad kvalifiserer til avlsbruk, som hovedregel for 1 år.

En hingst som blir kåret for første gang, blir påfølgende år innkalt til utvida bruksprøve.

Andregangs individbedømmelse av kåret hingst

En kåra hingst skal møte til ny individbedømmelse etter gjennomført utvida bruksprøve på stasjon. Bedømming skal skje på grunnlag av resultat fra utvida bruksprøve og øvrige egenskaper definert i avlsmålet.

De premiegradene hingstene kan få er 0. premie, 3.premie, 2.premie eller 1.premie, og de kan også rangeres etter kvalitet. Hingster som ikke holder mål avlsmessig, mister avlsgodkjennelsen.

Senere individbedømmelse av premiært hingst

Premierte hingster kan meldes til ny vurdering, uten å være innkalt. Premiegradene er 0, 3., 2. eller 1.premie og de kan rangeres etter kvalitet. Hingster som ikke holder mål avlsmessig, mister avlsgodkjennelsen.

Åpen klasse.

Premierte hingster kan møte på hingsteutstilling i åpen klasse for eksteriørmessig vurdering. De vurderes ikke for eventuell endring av premiegrad, men kan delta i konkurranse om tittelen "Dagens hest" og/eller "Årets dølehingst".

Uteblivelse

Hingster som ikke møter til ny bedømming i henhold til kåringsbestemmelsene, mister automatisk avlsgodkjenninga.

Dispensasjon

Kåringsnemnda i samråd med Norsk Hestesenter kan etter skriftlig søknad innvilge dispensasjon/utsettelse i inntil ett år fra ordinært kåringsforløp. Dette gjelder for:

- Hingster innkalt til utvida bruksprøve
- Hingster innkalt til andregangs individbedømmelse

Kåringsnemnda avgjør om en hingst kan benyttes i avl i dispensasjonsperioden. Hingst med innvilget dispensasjon vil ikke motta ny innkalling. Dersom hingsten etter dispensasjonsperioden ikke møter slik som forventet, bortfaller avlsgodkjenningen automatisk.

Utvalgsmøll for hingster er vist i [figur 1](#).

Teoretisk avkomsvurdering.

Ved tilstrekkelig antall registrerte og offisielt bedømte avkom (helst min.20) skal det foretas en teoretisk avkomsvurdering av hingster. Hingsteeier skal underrettes før avkomsvurderingen skal foretas. Hingstene kan tildeles avkomspremie Elite, A, B eller C.

Hingst kan avkomsvurderes inntil 5 år etter det året den døde. Hingst kan tildeles evt.oppgraderes til Elite-status etter sin død.

Dessuten er det anledning til framvisning og presentasjon av en hingsts avkomsgruppe på utstilling. Det er en forutsetning at hingsten selv deltar.

I første omgang er nedenstående krav på kort sikt førende for teoretisk avkomsvurdering, samtidig som kåringsnemnda i sin totalvurdering, kan legge skjønsmessige vurderinger til grunn.

På sikt er målsettingen å utarbeide et poengsystem for fastsetting av premiegrad(avlsverdi).

Krav til graden ELITE:

Minimum to 2.premierte sønner (evt. kårede sønner med utvida bruksprøve over gjennomsnittet)

I tillegg minimum 5 høyt premierte (1. eller 2.pr) hopper/vallaker, hvorav 1 eller 2 av disse kan oppveies av individer med meget gode, dokumenterte konkurranseresultater.

Graden A: Minimum en 2.premiert sønn (evt. en kåret sønn med utvida bruksprøve over gjennomsnittet)

I tillegg minimum fem 2.premierte hopper/vallaker, hvorav 1 eller 2 av disse kan oppveies av individer med meget gode, dokumenterte konkurranseresultater.

Grad B og C: skjønsmessig vurdering.

Eksteriørbedømmelse, helse og holdbarhetsvurdering, bruksprøve og lynnevurdering på utstilling.

Individbedømmelse

Ved individbedømmelse gjennomgår hingsten en veterinær- og røntgenologisk undersøkelse (helse og holdbarhet), eksteriørvurdering, samt bruksprøve og lynnetest. (enda under utvikling).

Løsvising

Visning av hingst ved løsmønstring gjennomføres for å styrke eksteriørdommernes vurdering av hingstenes bevegelsesmønster.

Bruksprøve (kjøreprøve) er obligatorisk første gang en hingst møter til individbedømmelse eller hvis en ukåra hingst framstilles på nytt. Det skal avholdes kjøreprøve i firehjuls vogn i ei løype der de følgende moment inngår:

- Forspenning / fraspenning
- Hestens evner til å la seg styre/vende
- Bakkeprøve
- Rygging
- Framdrift / vilje til å samarbeide
- Bevegelser i skritt og trav
- Helhetsvurdering

Ellers vises til det *gjeldende bruksprøvereglement for hopper og hingster.*

Resultatene fra bedømmelsene av eksteriør, helse og holdbarhet, bruksegenskaper og lynne skal vurderes i henhold til vektleggingen av de ulike egenskapene, og gi grunnlag for kåringsavgjørelsen. Hingster som lider av defekter vurderes i henhold til punkt "Lidelser som diskvalifiserer fra kåring/premiering". Kravene til egenskapene i avlsmålet må tilfredsstilles hver for seg. Holder ikke eksteriøret mål, kan ikke hingsten kåres uansett hvor gode bruksegenskaper den har. Har den ikke godkjente bruksprøver, kan han ikke kåres uansett hvor godt/korrekt eksteriøret er. Det samme gjelder for lynne, helse og holdbarhet.

Veterinærundersøkelse på den aktuelle utstillingen.

Dersom veterinæren eller dommerne ønsker forhold nærmere utredet, kan tilleggsundersøkelser foretas.

Lidelser som diskvalifiserer fra kåring/premiering

Det skal ikke kåres hingster dersom det ved den kliniske veterinærundersøkelsen påvises følgende defekter:

- a) Klapphingst, urhingst og hingster med store forskjeller i testikkelstørrelse og konsistens
- b) Pungbrokk for hester yngre enn 10 år. Eiere av kårede hingster må, dersom hingsten får pungbrokk, umiddelbart rapportere dette til NHS. Dette må gjøres klart for hingsteeiere ved tildeling av kåringsbrev.
- c) Alvorlige bittfeil, dvs overbitt eller underbitt der fortenner i over- og underkjeve ikke slites mot hverandre og dette ikke har årsak i skade.
- d) Draktbruskforbeining grad 3, 4 og 5. Graden skal beskrives på dommerkortet. Grad 1 og 2 godtas og beskrives ikke. Se figur i vedlegg.
- e) Dobbelttidig ringfot.
- f) Andre røntgenologiske forandringer som kan ha klinisk betydning og som påvises i forbindelse med veterinærundersøkelsen på utstillingen (f.eks forkneleddsbetennelse, spatt etc.).

Klinisk undersøkelse av kjønnsorgan i forbindelse med kåring

Klinisk undersøkelse av testiklene gjennomføres som en del av helsekontollen. Ved førstegangs visning skal hingsten ha 2 testikler av normal størrelse, normalt leie i pungen, symmetriske og av normal konsistens. Rotasjon av en eller begge testikler er ikke uvanlig på noen hesterase.

Føllprosent/fruktbarhet

For at en hingst skal få beholde avlsgodkjenning, må den vise til tilfredsstillende føllprosent. Kåringsnemnda kan avgjøre at hingster med lav føllprosent skal kalles inn til grundigere test. Kårede hingster må ha godkjent føllprosent, eller vise til godkjent sædprøve. Kåringsnemnda i samråd med NHS avgjør om en hingst skal kalles inn til testing av fruktbarheten. Låg fruktbarhet kan føre til utrangering.

Utvida bruksprøver på stasjon

Intensjonen med utvida bruksprøve på dølehingster er å sammenligne ei gruppe kåra hingster under så like forhold som mulig. En skal legge vekt på allsidighet, lynne, bevegelser og samarbeidsvilje.

Notater og karakterer fra hele testperioden og på selve testdagen skal registreres. En ønsker å se de registrerte egenskapene i en videre sammenheng i avlsarbeidet. Avhengig av hvor arvbare de ulike egenskapene er og hvor viktige eller hvilke problem de utgjør for rasen, vil en ta hensyn til dem i rangeringa eller seleksjonen av avlsdyr.

Obligatorisk testing

Alle hingster som blir kåra første gang må, for evt. å få ny avlsgodkjenning, året etter avlegge utvida bruksprøve på stasjon. Utvida bruksprøve vil gi et sikrere grunnlag til vurdering av hingstens bruksegenskaper og lynne. Hingster som ikke består utvida bruksprøve, kan ikke meldes til hingsteutstilling et senere år.

Testperioden/-sted

Testperioden er på 5 uker og foregår på Norsk Hestesenter, fortrinnsvis i januar-februar.

Informasjon til hingsteeier

Hingsteeieren skal informeres om fastsatt dato for prøvestart om høsten kåringsåret.

Rettledning til hingsteeier

Hingsteeier skal få rettledning om fôring og trening av hingsten fram til han skal inn på prøvene. Dette for at hingstene skal møte med så likt utgangspunkt som mulig.

Frammøte

Hingstene skal møte på teststedet til fastsatt tid.

Vising av hingsten

Hingsteeieren (holderen) skal ved frammøte vise fram hingsten i kjøring og ridning.

Hingsten skal ved frammøte:

- være vaksinert mot hesteinfluensa/stivkrampe etter gjeldende bestemmelser
- møte nyskodd

Veterinærsjekk/veiing

Innen 3 dager etter frammøte skal hingstene sjekkes av veterinær og veies. Ved avvikende adferd skal det gjennomføres en ny og grundig veterinærsjekk.

Hingstene undersøkes og veies også ved slutten av testperioden.

Innhold i utvida bruksprøve

Hingstene skal testes i følgende disipliner:

- kjøring i lett og tung redskap etter klassiske prinsipper
- bevegelser (løsvisning, kjøring, ridning)
- framdrift og læreevne (som kjøre- og ridehest)
- oppførsel i trafikken
- oppførsel på stall

Vurdering av utvida bruksprøve

Hver hingst får karakterer av testpersonell for testperioden og av dommere for avslutningsdagen.

Karakterene vektet og summeres i henhold til dommerskjema. På den påfølgende utstilling skal det legges vesentlig vekt på resultatene fra de utvida bruksprøvene inkludert lynne, når disse vektet sammen med eksteriør/helse/holdbarhet og egenutvikling.

Årsaker til at hingster kan tas ut av prosjektet

En hingst kan tas ut av testen av veterinære eller andre årsaker, som f.eks. lynne, krybbebiting/luftsluking, halthet, dårlig kondisjon o.l.

Kostnadene

Hingsteeieren skal betale en egenandel. Egenandelen blir fastsatt av Norsk Hestesenter.

Bruk av egen ukåret hingst på egne hopper

Bruk av egen ukåra hingst på egne hopper er ikke tillatt i dødehestavlen.

Bruk av embryo

Det registreres ikke dødehest i Norge som har blitt til ved embryooverføring.

Kunstig semin (KS)

Hingstar kåret for avlsbruk i Norge kan også benyttes til KS på norske hopper. Importert sæd fra hingster oppstallet i utlandet kan ikke benyttes til norske hopper uten at hingsten er godkjent for dette av kåringsnemnda for dødehest i Norge.

RANGERING AV HOPPER

Hoppe/vallakutstillinger

Premiering av hopper og vallaker baseres i første omgang på individbedømmelse og senere dessuten på ny informasjon (f.eks. konkurranseresultater m.v.) Utstillinger med bruksprøver og lynnevurdering er viktige tiltak i avlsdyrutvalget. Hopper i kl.6 (4-5 år) og vallaker i kl.8 skal i tillegg gjennomgå en veterinær helsekontroll. (ref. "Framtidas hesteutstillinger", vedtatt 2007, enda ikke iverksatt) (Se for øvrig gjeldende utstillings- og bruksprøvereglement.)

Rideprøve og konkurranseresultater.

Det innføres frivillig rideprøve for dødehest som en del av bruksprøvene ved de offisielle hoppe- og vallakutstillingene f.o.m. 2011.

Dokumenterte konkurranseresultater fra offisielle hestesportsstevner i regi av NRYF, og NM for dødehest, samt Foreningen Arbeidshestens NM-grener (skoghest, pløying, brukshestkjøring og brukshestridning), skal være meritterende og vektlegges ved vurdering av hestens bruksegenskaper. Innmelder/utstiller er ansvarlig ved innmeldingsfristens utløp, for å framskaffe godkjent dokumentasjon på prestasjoner som ønskes vektlagt.

Avkomsvurdering av hopper.

Iht. utstillingsreglementet kan hopper avkomsvurderes enten ved:

1. *Framvisning og bedømming på offentlig utstilling.*
eller

2. *Teoretisk avkomsvurdering*

Hopper kan oppnå gradene, Elite, A eller B.

Avkommenes premiegrader, eksteriør, holdbarhet, lynne og bruksegenskaper, herunder framlagte konkurranseresultater som godtas, skal ligge til grunn i totalvurderinga.

Minimumskrav for graden Elite:

To høyt premierte hingster med gode utvida bruksprøver og 2 høyt premierte hopper/vallaker (1. eller 2. pr.)

Minimumskrav for graden A:

En premiært hingst med god utvida bruksprøve over gjennomsnittet og 2 høyt premierte hopper/vallaker.(1. eller 2.pr.)

Individer med dokumenterte, gode bruksegenskaper/konkurranseresultater kan veie opp for høyt premierte hopper.

Krav til graden B: Skjønnsmessig vurdering.

Disse kravene er i hovedsak førende for bedømmingen, likevel skal det være anledning for dommerne til å foreta en skjønnsmessig totalvurdering.

På sikt er målsettingen å ta i bruk et eget poengsystem for fastsetting av premiegrad (avlsverdi).

AVLSREGULERENDE TILTAK

Ekstraordinære tiltak mot innavl

Landslaget for Dødehest skal til enhver tid vurdere innavlssituasjonen i populasjonen. De skal vurdere ulike alternativer for å regulere innavlsgraden. For bedre å kontrollere en eventuell innavlsøkning, skal hingster som er benyttet til avl i 2 sesonger, tildeles årlige hoppekvoter.*

Landslaget innhenter i denne sammenheng, råd og innspill fra forskningsmiljøet og avlsledelsen ved Norsk Hestesenter. Det forutsettes videre at raseorganisasjonen i samarbeid med avlsledelsen, veileder og tilrår/godkjenner bruken av hingstene, særlig med tanke på å redusere slektskapsavl. Ved et eventuelt behov for innslag av nye gener i dødehestavlen, kan det kun benyttes hingster av norsk kaldblods trav eller eventuelt nordsvensk hest som er vist på hingstutstilling i Norge og kåret av norsk kåringsnemnd for dødehest.

**note: Det forutsettes utviklet dataverktøy til bruk for årlig beregning av slektskapsgraden i populasjonen. Disse beregningene kan så nyttes til bl.a. tildeling av årlige hoppekvoter. Dataprogrammet skal også kunne nyttes av den enkelte hesteeier til å teste ut slektskapsgraden ved forskjellige, aktuelle kombinasjoner og sammenparringer.*

Kriterier for å gi nordsvenske hingster utstillingsrett i Norge.

Hingst av nordsvensk rase som søker utstillingsrett i Norge, skal ha ei stamtavle som inneholder minimum 5 dokumenterte og godkjente generasjoner (A-register). I denne stamtavla skal det være minimum 12,5 % norsk dødehest, og stamtavla må ikke inneholde norske hingster som er blitt vurdert, men ikke kåret eller hingster som er avkåret i Norge.

Krav til kåring: Det skal settes strenge krav som grunnlag for å kåre nordsvenske hingster i Norge. Hingstene skal vurderes ut fra norsk rasestandard for dødehest (avlsmål og rasebeskrivelse), etter gjeldende avlsplan og norsk utstillingsreglement, på lik linje med norske dødehingster.

Eksteriøre minimumskrav: 9 poeng for "Type og preg" og ingen poengkarakterer lågere enn 8.

AVLSSTIMULERENDE TILTAK

Avlsstimulerende tiltak i regi av Landslaget for Dødehest

Landslaget skal før hver avlssesong, f.eks ved å nytte økonomiske virkemidler, iverksette tiltak som kan bidra til å holde innavlsgraden under kontroll. Landslaget skal også oppfordre til økt bruk av unge hingster, og benytte avlsstimulerende midler for å få dette gjennomført.

Det skal utbetales tilskudd til alle hingster som er inne til utvida bruksprøve i stasjon. Styret i Landslaget fastsetter beløpet til enhver tid.

Premieringsgrunnlaget på utstillingene må alltid være i tråd med rasens avlsmål. Rasen bør opprettholde sin gode tradisjon med å sette hoppene tidlig inn i avlen. Det anses som viktig til enhver tid å benytte riktige stimulerings tiltak (pengepremie og andre utstillingstilskudd) for å få så mange individer som mulig fram til utstilling.

Landslaget ønsker å stimulere til at flere unge hingster møter på utstilling.

Avlsstimulerende midler til lokallagene kanaliseres i hovedsak gjennom prosjektet "Fokus unghest".

Avlsstimulerende tiltak i regi av Norsk Hestesenter

Hingsteutstillinger

Norsk Hestesenter er ansvarlig for å arrangere hingstutstilling/kåring i samarbeid med raseorganisasjonen.

Hoppe-og vallakutstillinger.

Hoppe/vallak-utstillingene gjennomføres av lokal utstillingsarrangør i samarbeid med Norsk Hestesenter. Raseorganisasjonen skal være behjelpelig med teknisk personell.

Unghestskuer.

Unghestskuene gjennomføres av lokal utstillingsarrangør i samarbeid med Norsk Hestesenter. Raseorganisasjonen skal være behjelpelig med teknisk personell.

Unghestskuene har offisielle klasser for 1-åringer og 2-åringer av begge kjønn og for 3-års hopper.

Norsk Hesteavlsseter

Det er av stor betydning for avl av dødehest, og for videreutvikling av de sterke kulturelle tradisjoner knyttet til norsk hesteavl, at Norsk Hesteavlsseter skal og må fortsatt holdes i drift. Gjennom hesteavlssetrene tilbys gode hingster til avl hvert år.

Ordningen er et særnorsk fenomen med lange tradisjoner, og den første statseide hingsten som ble sluppet i fjellhamn var Veikle Balder 4. Han gikk i 1862 sammen med 27 hopper i Heimdalen. Norsk Hestesenter benytter i dag beiterettighetene i 3 hamninger i Sikkilsdalen, mens rettighetene i Tronhus og på Dovreplatået er bortleid og benyttes til hesteavlsformål av private organisasjoner.

I hamnene slippes det hver sommer avlshingster med hoppefølge i perioden St.Hans til september.

Individregistrering og utgivelse av stambok

Hingsteiere er ansvarlig for innsending av bedekningslister til Norsk Hestesenter innen 1. oktober i bedekningsåret. Dersom disse, etter purring, ikke er mottatt innen 1. januar, kan avlsgodkjenninga for hingsten trekkes for påfølgende år.

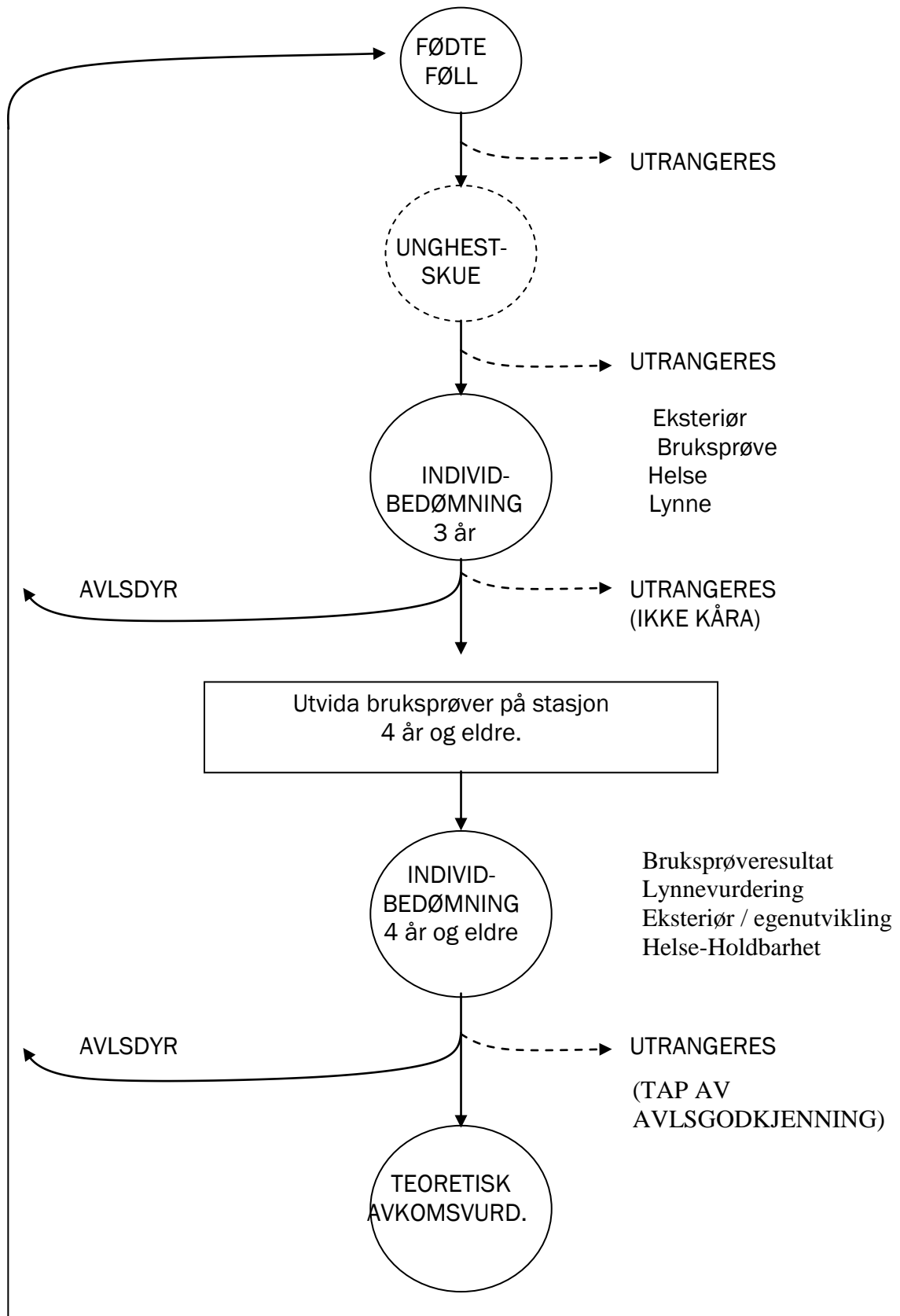
Norsk Hestesenter er ansvarlig for utsending av fødselsmeldinger til hoppeeier året etter mottatt springseddel/bedekningsliste. Hoppeeier skal deretter returnere utfylte fødselsmeldinger til Norsk Hestesenter, hvor føllet registreres.

Norsk Hestesenter har ansvar for registrering og stambokføring av dødehesten, etter de retningslinjer som Landslaget for Dødehest og Norsk Hestesenter til enhver tid er enig om. Norsk Hestesenter er pliktig til å gi ut stambok for dødehest. Intensjonen er å gi ut stambok hvert tredje år. Stambøkene for dødehest og kaldblodstravere skal være åpne begge veier.

Annen økonomisk støtte til avlsarbeidet.

Økonomisk støtte til avlsarbeidet tildeles i tråd med avlsplanens innhold. Tildeling bestemmes av Norsk Hestesenter etter søknad fra Landslaget for Dødehest.

FIGUR 1 UTVALGSMODELL FOR HINGSTER

VEDLEGG TIL PUNKT "LIDELSER SOM DISKVALIFISERER FRA KÅRING/PREMIERING".

Draktbruskforbeining.

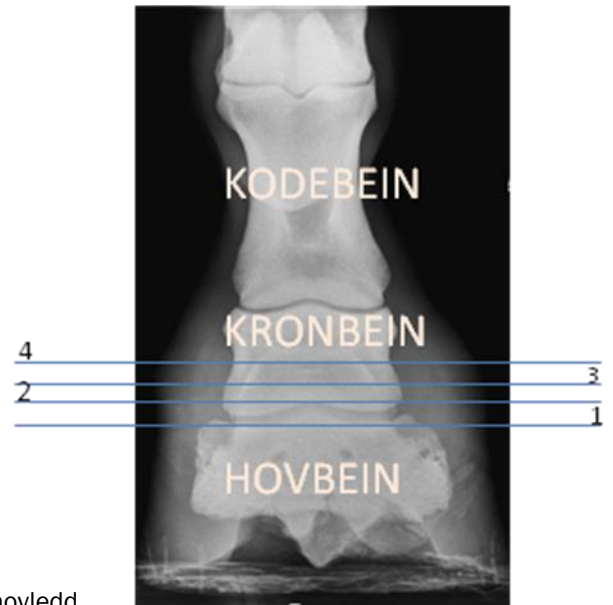
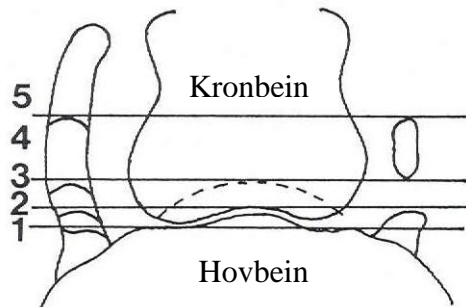

Fig. Referanselinjer for grader av forkalkning i draktbrusker.

Grad 1 - minimal forkalkning opp til laveste nivå av leddspalte i hovledd.

Grad 2 - mildere forkalkning opp til øverste nivå av leddspalte i hovledd.

Grad 3 - moderat forkalkning til øvre nivå av hovsenebein (stiplet linje).

Grad 4 - uttalt forkalkning opp til midt på kronbein.

Grad 5 - Sterkt utbredt forkalkning på nivå av øvre halvdel av kronbein, eller separat forkalkningskjerne i brusken uten forbindelse til hovbein.

(kilde: "Mirja Ruohoniemi, Helsinki, 1997")

Arvbarhet

I de norske kaldblodsundersøkelsene viser beregningene at draktbruskforbeining er arvelig. Det ble dessuten påvist tydelig forskjell mellom avkom etter ulike hingster. Dette er også dokumentert i vitenskapelige arbeider i fra andre land.

Hos svensk kaldblodstraver er det beregnet en arvbarhet på 0,68. Tilsvarende viser en omfattende undersøkelse av ardennerhester i Sverige en arvbarhet varierende fra 0,37 til 0,53 alt etter type forbeining. En lignende undersøkelse på finsk hest viser en arvbarhet fra 0,37 til 0,50.

Situasjonen hos dølehest

Siden midt på 1990-tallet har draktbruskrøntgen av framhøvene vært en obligatorisk del av veterinærundersøkelsene på hingsteutstillingene. Hvert år påvises røntgenfunn av diskvalifiserende grad på noen hingster. I treårsklassen er det de tre siste årene påvist på henholdsvis 15,4 % (2009), 11,1 % (2008) og 17,6 % (2007). Dette forteller likevel lite om den faktiske frekvensen i populasjonen. Ved dagens hingstekåringer for dølehest godkjennes en liten forhøyelse av vingen på hovbeinet, benevnt grad 1 og 2 (Ruohoniemi). Grad 3 - 4 og 5 er diskvalifiserende.

Det vil være svært viktig å få gjennomført en statistisk korrekt studie(forskningsprosjekt) i rasen, slik at utbredelsen kan bli kartlagt og gi ny kunnskap, som så eventuelt kan danne grunnlag for å endre dagens kriterier for utvalg av avlsdyr.

Røntgenbilder av hoven

Draktbruskforbeining BF: Dorsopalmar projeksjon (DPa proj.):

- Rengjøring av såle og strålefare er ikke nødvendig, men hov og hår/hovskjegg må ved behov børstes rent.
- Marker **lateral** med blybokstaver på kassetten hvilket ben som røntges.
- Plasser hestens hov på en kloss parallelt med golvet.
- Bildet tas rett forfra med horisontal stråleretning.
- Sentrer strålene distalt for kronranden i hovens midtplan (like over skoens tåkappe).
- Kassetten holdes fra siden, like bak benet og støttes på golvet, vinkelrett mot stråleretningen.
- Skjerm av kring hoven. Inkluder kronleddet.

